

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/3/2024
Identifikačné číslo spisu:	5623200349
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5623200349.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa P. F. O.O., nar. XX. P. XXXX, D.G. P., M. XXXX/X, proti oprávnenej W. Y. O., nar. XX. X. XXXX, E., U. XX/XXX, Č. H., zastúpenej advokátkou kanceláriou V4 Legal, s. r. o., Žilina, Tvrdého 783/4, IČO: 36 858 820, o zrušenie vyživovacej povinnosti na plnoletú osobu, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 6Pc/2/2023, o dovolanie oprávnenej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 16. novembra 2023, sp. zn. 15CoP/93/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 06. júna 2023 č. k. 6Pc/2/2023-83 zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči oprávnenej W. Y. O. (ďalej aj „dcéra navrhovateľa“ alebo „oprávnená“) určenú rozsudkom Okresného súdu Humenné, č. k. 21Pc/28/2019-67 zo dňa 19. februára 2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. februára 2021 č. k. 24CoP/86/2020-101 s účinnosťou od 06. februára 2023. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu. Svoje rozhodnutie zdôvodnil s poukazom na ust. § 62, § 78 Zákona číslo 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“), resp. § 157 zákona číslo 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), keď konštatoval, že od posledného rozhodnutia o výživnom došlo k zmene pomerov, keď dcéra navrhovateľa ukončila vysokoškolské štúdium I. stupňa v odbore špeciálna pedagogika a sama sa rozhodla nepokračovať v tomto odbore v magisterskom štúdiu za účelom dosiahnutia vysokoškolského vzdelania II. stupňa. Dcéra navrhovateľa sa chce venovať inej profesii - grafike a webdizajnu, preto začala študovať na vyššej strednej odbornej škole. Súd prvej inštancie potom konštatoval, že je schopná sama sa živiť, nakoľko dňa 23. januára 2023 ukončila štúdium vo zvolenom odbore, dosiahla I. stupeň vysokoškolského vzdelania, a to, že študuje na vyššej odbornej škole mediálnej tvorby, nie je pokračovaním pôvodného štúdia za účelom dosiahnutia vzdelania vyššieho stupňa. Súd v tomto prípade posudzoval aj právomoc rozhodnúť o veci, pričom poukázal na

čl. 2 ods. 11 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009, resp. čl. 8 a čl. 5 nariadenia. O trovách konania rozhodol súd s poukazom na ust. § 52 CMP.

2. Na odvolanie oprávnenej, W. Y. O., Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. novembra 2023 č. k. 15CoP/93/2023-115, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd zdôraznil, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že dcéra navrhovateľa je absolventkou bakalárskeho štúdia Vysokej školy Ostravskej univerzity, pedagogickej fakulty. Túto začala študovať v roku 2018, avšak štúdium mala predĺžené a štúdium ukončila štátnou záverečnou bakalárskou skúškou dňa 23. januára 2023. Ďalej začala študovať na Vyššej odbornej škole mediálnej tvorby v Ostrave, kde je štúdium platené. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci vychádzal z ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine, z ktorého vyplýva, že plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k dieťaťu trvá dovtedy, kým dieťa nie je schopné samé sa živiť. Vzhľadom na takto zistené skutočnosti aj odvolací súd má za to, že dcéra navrhovateľa ukončila vysokoškolské štúdium I. stupňa a má tiež ukončené stredoškolské štúdium s maturitou, pričom škola, ktorú študuje momentálne, nezvýši jej kvalifikáciu vo vzťahu k I. stupňu dosiahnutého vysokoškolského štúdia tým, že by vyštudovala magisterské štúdium a dosiahla úplné vysokoškolské vzdelanie. Súd prvej inštancie tak správne dospel k záveru, že dcéra navrhovateľa je schopná sama sa živiť, nakoľko ďalšie štúdium nezvýši jej kvalifikáciu tak, aby dosiahla úplné vysokoškolské vzdelanie. Pokiaľ teda má ukončené stredné odborné vzdelanie s maturitou a tiež má ukončené vysokoškolské vzdelanie I. stupňa, toto sú predpoklady k tomu, aby bola schopná sama sa živiť. Pokiaľ sa rozhodla ďalej študovať na súkromnej platenej škole (Vyššej odbornej škole mediálnej tvorby v Ostrave), v tomto nie je nikým obmedzovaná, avšak výdavky s tým spojené nie je povinný znášať otec ako rodič, nakoľko jeho vyživovacia povinnosť zanikla.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala oprávnená (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd zrušil predmetný rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. V dovolaní namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, závažné deficit v dokazovaní a v hodnotení dôkazov a prvoinštančný súd konal v rozpore s vyšetrovacím princípom, ktorý sa má aplikovať na konania vo veciach výživného plnoletých osôb ako mimosporového konania v zmysle § 154 až § 157 CMP. Dovolateľka sa zamerala predovšetkým na zhrnutie podstatnej argumentácie odvolacieho súdu z napadnutého rozsudku, s ktorou sa nestotožnila a na konštatovanie správnosti záverov súdu prvej inštancie, predstavujúce reakciu na tvrdenia, ktoré v konaní prezentovala ako i na predložené dôkazy na ich podporu.

3.2. Dovolanie tiež dovolateľka podala podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2023 sp. zn. 7CdoR/5/2023, ktoré bolo publikované aj v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 6/2023. Zdôraznila, že v zmysle predmetného uznesenia rodičia sú zodpovední za všestranný rozvoj svojich detí a z toho tiež vyplýva, že sú povinní dbať o to, aby dieťa našlo zdroj svojej obživy práve v takom odbore, pre ktorý má schopnosti a nadanie a v ktorom sa môže náležite uplatniť. Je však vždy dôležité, aby sa súdy starostlivo zaoberali konkrétnymi okolnosťami každého prípadu a najmä účelnosťou tohto štúdia. Toto štúdium by totiž malo slúžiť na prehlbovanie predchádzajúceho vzdelania, na ktoré spravidla nadväzuje, resp. malo by viesť k lepším budúcim vyhlídkam na získavanie prostriedkov pre svoje životné potreby prácou (porov. čl. 26 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd). Môže samozrejme nastať aj prípad, keď toto ďalšie štúdium na predchádzajúce štúdium priamo nadväzovať nebude, avšak z konkrétnych okolností bude zrejmé, že aj tak je potrebné preferovať záujem na zvýšení kvalifikácie dieťaťa, čo je práve daný prípad. V dovolaní tiež dovolateľka uviedla dôvody osobitného zreteľa ktoré ju viedli k návratu k odboru, na ktorý sa špecializovala počas štúdia na strednej škole. Je názoru, že súdy oboch stupňov sa odklonili od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu pri riešení právnej otázky posúdenia predpokladov pre zrušenie vyživovacej

povinnosti k plnoletému dieťaťu, ktoré po skončení bakalárskeho štúdia pokračuje v štúdiu na ďalšej škole, a neskúmali okolnosti a príčiny zmeny študijných odborov dcéry.

3.3. Zároveň navrhla odložiť právoplatnosť napadnutých rozhodnutí súdov nižších inštancií.

4. Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu dcéry navrhol dovolanie odmietnuť, alternatívne zamietnuť ako nedôvodné. Uviedol, že sa s dovolacími námietkami dovolateľky nestotožňuje, zdôraznil, že trvanie vyživovacej povinnosti závisí od rozhodujúcich faktorov (vek, zdravotný stav, schopnosť zamestnať sa, či vykonávať danú prácu a pod.), ktoré sú spôsobilé vytvárať objektívne prekážky v schopnosti konkrétneho jedinca sa samostatne živiť.

5. Posúdením návrhu dovolateľky o odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal účastník konania v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, a preto ho podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

6.1. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci výživného na plnoletú osobu. Vzájomný vzťah medzi CMP a zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania povinného bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

6.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

6.3. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

6.4. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

6.5. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.6. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

6.7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Prípustnosť dovolania nezakladá tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale len zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/127/2012, 2Cdo/609/2015, 3Cdo/29/2016, 4Cdo/133/2015, 5Cdo/467/2014, 6Cdo/5/2014, 7Cdo/7/2016, 8Cdo/450/2015).

6.8. Dovolateľka namietala nedostatky v procese dokazovania, keď súdy nižšej inštancie nedoplnili dokazovanie, resp. nevykonali ňou navrhnuté dôkazy, odvolací súd svoje rozhodnutie založil na nedostatočne zistenom skutkovom stave. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie strán sporu. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strán sporu (viď R 125/1999). V súvislosti s námietkou nedostatočného zistenia skutkového stavu veci a že z tohto dôvodu došlo k nesprávnemu vyhodnoteniu dôkazov, najvyšší súd poukazuje, že rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané patrí výlučne súdu, a nie stranám sporu. Pokiaľ konajúce súdy na to, aby ustálili skutkový stav, ktorý im umožňuje meritórne rozhodnúť, vykonajú iba časť navrhnutých dôkazov, konajú v rámci svojich kompetencií, pričom rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle strán sporu. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017 a nedospel k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Napokon povinnosť uskutočniť výsluch strany civilného sporu nie je absolútna. Ak súd nevykoná dôkaz výsluchom sporovej strany, bez ďalšieho nedochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces (k tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2016 sp. zn. 1Cdo/8/2016, zverejnené v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 3/2017). Nevykonanie dôkazu výsluchom strany nie je postupom, ktorým by súd odňal možnosť konať pred súdom (Zo súdnej praxe č. 26/2000). Hodnotenie dôkazov je vždy vecou súdu, nie strán sporu, čo nie je porušením práva na súdnu ochranu ani práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná.

6.9. Čo sa týka dovolacej námietky riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacím súdom, tak najvyšší súd vychádzajúc z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07. V predmetnej veci dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle § 220 CSP, navyše je plne zákonné a dovolací súd sa s jeho odôvodnením stotožňuje. Odvolací súd v rozsudku uviedol, čoho sa navrhovateľ ako osoba povinná platiť výživné v konaní domáhal, čo bolo predmetom odvolania, ktoré skutočnosti mal za preukázané, akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil a ako vec právne posúdil. Odvolací súd v odôvodnení i keď nie obsírne, ale jasne a výstižne zodpovedal podstatnú otázku, ktorou v prejednávanej veci zrušenia vyživovacej povinnosti, bola otázka posúdenia schopnosti plnoletej dcéry navrhovateľa samej sa živiť. Odvolací súd zastal názor, že v tomto prípade je zrejmé, že súd prvej inštancie rozhodoval o návrhu otca, ktorým žiadal zrušiť vyživovaciu povinnosť k dcére. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že dcéra navrhovateľa je absolventkou bakalárskeho štúdia Vysoké školy Ostravskej univerzity, pedagogickej fakulty. Túto začala študovať v roku 2018, avšak štúdium mala predĺžené a štúdium ukončila štátnou záverečnou bakalárskou skúškou dňa 23. januára 2023. Ďalej začala študovať na Vyššej odbornej škole mediálnej tvorby v Ostrave, kde je štúdium platené. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci vychádzal z ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine, z ktorého vyplýva, že plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k dieťaťu trvá dovtedy, kým dieťa nie je schopné samé sa živiť. Vzhľadom na takto zistené skutočnosti aj odvolací súd má za to, že dcéra navrhovateľa ukončila vysokoškolské štúdium I. stupňa a má tiež ukončené stredoškolské štúdium s maturitou, pričom škola, ktorú študuje momentálne, nezvyší jej kvalifikáciu vo vzťahu k I. stupňu dosiahnutého vysokoškolského štúdia tým, že by vyštudovala magisterské štúdium a dosiahla úplné vysokoškolské vzdelanie. Súd prvej inštancie tak správne dospel k záveru, že dcéra navrhovateľa je schopná sama sa živiť, nakoľko ďalšie štúdium nezvyší jej kvalifikáciu tak, aby dosiahla úplné vysokoškolské vzdelanie. Pokiaľ teda má ukončené stredné odborné vzdelanie maturitou a tiež má ukončené vysokoškolské vzdelanie I. stupňa, toto sú predpoklady k tomu, aby bola schopná sama sa živiť. Pokiaľ sa rozhodla ďalej študovať na súkromnej platenej škole, v tomto nie je nikým obmedzovaná, avšak výdavky s tým spojené nie je povinný znášať otec ako rodič, nakoľko jeho vyživovacia povinnosť zanikla.

6.10. Za zmatečnosťnú vadu v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv účastníka konania, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Prípustným dôvodom dovolania preto ani nemôže byť nesúhlas účastníka s výsledkom sporu v jeho neprospech. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmatečnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

6.11. Pokiaľ dovolateľka podaným dovolaním brojila proti skutkovému stavu zistenému nižšími súdmi, ani namietaná okolnosť nedostatočne zisteného skutkového stavu v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi

prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak ani tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

7. Dovolateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7.2. Dovolací súd zdôrazňuje, že pre všetky dôvody prípustnosti dovolania vymenované v ustanovení § 421 ods. 1 CSP má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako ju dovolateľ vo svojom dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Aby dovolanie bolo podľa tohto ustanovenia prípustné, v dovolaní nastolená otázka musí byť otázkou právnou (či už hmotnoprávnou, alebo procesnoprávnou, avšak nikdy nie skutkovou) a zároveň otázkou rozhodujúcou pre rozhodnutie odvolacieho súdu, to znamená otázkou, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení svoje rozhodnutie založil (t. j. otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

7.3. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil a rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, avšak odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od takto ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

7.4. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by potom mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia odvolacieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

7.5. Dovolanie ale nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok („ďalšie odvolanie“), preto pri formulácii právnej otázky (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné mať na zreteli, aby zároveň bola vymedzená aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej právnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená príp. rozdielna rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu (účastníka konania), že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní. Napokon je potrebné zdôrazniť, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a), b) alebo c) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

7.6. V prejednávanej veci dovolateľka vo svojom dovolaní namieta, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku posúdenia predpokladov pre zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému dieťaťu, ktoré po skončení bakalárskeho štúdia študuje na ďalšej Vyššej odbornej škole mediálnej tvorby v Ostrave

formou denného štúdia, nakoľko súdy vôbec neskúmali okolnosti a príčiny zmeny študijných odborov dcéry. Poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2023 sp. zn. 7CdoR/5/2023, ktoré bolo publikované aj v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 6/2023.

8. Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

8.1. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka nesprávne právne posúdenie namieta v súvislosti s otázkou, či v jej konkrétnom prípade nastali alebo nenastali také predpoklady (skutočnosti, okolnosti), pre ktoré by bolo možné konštatovať, že nadobudla schopnosť sama sa živiť, t. j. schopnosť samostatne, z vlastných zdrojov uspokojovať všetky relevantné životné náklady.

8.2. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach skonštatoval, že určenie výšky výživného je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritériá na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (napr. schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného ako aj odôvodnené potreby dieťaťa a ďalšie) sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa od prípadu k prípadu. Iný výklad by viedol k rozporu so záujmami dieťaťa, ktorému sa výživné priznáva (porov. 8Cdo/50/2017). Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj 5Cdo/87/2017, 3Cdo/226/2017). Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. a) CSP zo širších hľadísk je tiež to, aby sa vyriešením niektorej právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú totiž súdy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 8Cdo/50/2017, 3Cdo/88/2017). V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky výživného zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy (porovnaj 3Cdo/226/2017, 4Cdo/148/2019).

8.3. Podľa názoru dovolacieho súdu uvedené mutatis mutandis platí nielen vo vzťahu k určeniu rozsahu vyživovacej povinnosti, ale aj vo vzťahu k určeniu jej zániku. Riešenie otázky, či v prípade dovolateľky nastali alebo nenastali dôvody, pre ktoré zanikla vyživovacia povinnosť jej otca k nej - teda či dovolateľka nadobudla alebo nenadobudla schopnosť sama sa živiť, závisí od posúdenia natoľko individuálnych, jedinečných a nezameniteľných skutočností a skutkových okolností, ktoré sú v každom konkrétnom prípade rozdielne a odlišné a nemôžu byť východiskom či pravidlom pre právne posúdenie iných prípadov. Z tohto dôvodu teda v individualizovanom rámci určovania zániku vyživovacej povinnosti neprichádza do úvahy akékoľvek zovšeobecňovanie, ale práve naopak, súdy sú povinné pri posudzovaní a hodnotení zákonom ustanovených východísk postupovať v každom špecifickom prípade vždy diferencovane a bez striktného zotrvávania v určitých hraniciach. Z toho vyplýva, že posúdenie otázky, či v konkrétnom prejednávanom prípade dovolateľka nadobudla schopnosť sama sa živiť a či v tom dôsledku zanikla vyživovacia povinnosť navrhovateľa voči nej, je natoľko individuálne, že vo vzťahu k nej sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, a preto táto otázka nemôže byť relevantná pre založenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) alebo b) CSP.

8.4. Dovolateľka ďalej namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, ak odvolací súd zánik vyživovacej povinnosti jej otca spojil výhradne na ukončenie určitého typu štúdia a určil schopnosť dovolateľky samostatne sa živiť v zmysle § 62 ods. 1 Zákona o rodine a žiadne iné okolnosti a skutočnosti pri rozhodovaní o zrušení vyživovacej povinnosti navrhovateľa nezdôvodnil. Poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2023 sp. zn. 7CdoR/5/2023, ktoré bolo publikované aj v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 6/2023, od ktorého sa mali súdy nižšieho stupňa odkloniť.

8.5. Podľa predmetného uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2023 sp. zn. 7CdoR/5/2023 publikovanom v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR ako judikát R 6/2023 uviedol: „ pri posudzovaní naplnenia predpokladov pre zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému dieťaťu, ktoré po skončení bakalárskeho štúdia pokračuje v štúdiu na ďalšej vysokej škole, súd skúma, či nejde o zmenu študijných odborov zapríčinenú ľahkovážnym prístupom k danému štúdiu alebo dokonca neschopnosťou dieťaťa vynaložiť určitú mieru úsilia pre dosiahnutie stanoveného študijného cieľa“. V odôvodnení tiež uviedol, že štúdium medicíny nadväzujúce na trojročné štúdium ošetrovateľstva preto nemožno považovať za samoúčelné, ktoré štúdium nesie znaky sústavnosti a cieľavedomosti a vedie k lepším budúcim vyhladkam oprávnenej osoby na získanie prostriedkov pre životné potreby, preto vynakladané peňažné prostriedky rodičov dieťaťa na toto štúdium bezpochyby prispievajú k jeho osobnému rozvoju.

8.6. Dovolací súd po preskúmaní veci aj túto námietku považuje pre založenie prípustnosti dovolania za neopodstatnenú, pretože - ako z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, dcéra navrhovateľa ukončila vysokoškolské štúdium I. stupňa a má tiež ukončené stredoškolské štúdium s maturitou, pričom škola, ktorú študuje momentálne (Vyššia odborná škola mediálnej tvorby v Ostrave), nezvyší jej kvalifikáciu vo vzťahu k I. stupňu dosiahnutého vysokoškolského štúdia tým, že by vyštudovala magisterské štúdium a dosiahla úplné vysokoškolské vzdelanie. Súd prvej inštancie tak správne dospel k záveru, že dcéra navrhovateľa je schopná sama sa živiť, nakoľko ďalšie štúdium nezvyší jej kvalifikáciu tak, aby dosiahla úplné vysokoškolské vzdelanie. Pokiaľ teda má ukončené stredné odborné vzdelanie maturitou a tiež má ukončené vysokoškolské vzdelanie I. stupňa, toto sú predpoklady k tomu, aby bola schopná sama sa živiť. Pokiaľ sa rozhodla ďalej študovať na súkromnej platenej škole, v tomto nie je nikým obmedzovaná, avšak výdavky s tým spojené nie je povinný znášať otec ako rodič, nakoľko jeho vyživovacia povinnosť zanikla. Dovolací súd tiež poukazuje na skutočnosť, že princíp prvoradého záujmu dieťaťa je ustanovený v čl. 5 Zákona o rodine, ale vzťahuje sa výlučne na maloleté deti, a preto je naň potrebné v prípade vysokoškolákov takpovediac zabudnúť. Súdy tak pri rozhodovaní o veciach, ktoré sa týkajú plnoletých detí nie sú viazané princípom prvoradého záujmu dieťaťa. Súdy by mali hľadiť výlučne na fakt, či dospelé dieťa po úspešnom ukončení vysokoškolského štúdia prvého stupňa schopné samo sa živiť alebo nie, tak, ako to predpokladá § 62 ods. 1 Zákona o rodine. V predmetnej veci návrat dovolateľky k odboru, na ktorý sa špecializovala počas štúdia na strednej škole - toto vybočenie je potrebné považovať za zánik vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu, keďže zmena študijného programu podľa názoru dovolacieho súdu vykazuje znak svojvoľnosti a nie sústavnosti.

8.7. V každom prípade v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2023 sp. zn. 7CdoR/5/2023 ide o odlišný skutkový základ sporu. Otázkou analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sa zaoberal Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020 (ZNaU 24/2020), ktorý judikoval, že „(...) Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste. Ak najvyšší súd nesprávne vyhodnotí analógiu v skutkovom stave a toto posúdenie má za následok odmietnutie dovolania, ide o porušenie práva na spravodlivý proces.“ Zásada o analógii v skutkovom stave ako nevyhnutného predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe je aplikovateľná aj na aktuálne rozhodovanie dovolacieho súdu. Dovolateľkou označené rozhodnutie najvyššieho súdu nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax pre prejednávany prípad, nakoľko predmetné rozhodnutie neriešilo skutkovo a právne analogickú situáciu, o akú ide v danej veci, preto táto námietka nemohla byť spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

9. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania dcéry navrhovateľa nevyplýva z ustanovenia § 420 písm. f) CSP ani z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP a preto jej dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

10. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

11. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.